

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

✓ 4057
Գրականությունը բոլոր յեզկաների, միացի՞ք

Մ. ՇԿԻՐՅԱՆՈՎ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ԶՏՄԱՆ ՇՈՒՐՁԸ

ԿՈՒՍՇՐԱՏ 1933 ՅԵՐԵՎԱՆ

Պրովետարներ բոլոր յերկիրների, միացե՛ք

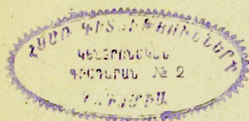
31073

Մ. ՇԿԻՐՅԱՏՈՎ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ԶՏՄԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

Հյուսիսային Կովկասի կուսակազմակերպությունների գտնա՞մ մի քանի
համրագումարները

Գլավկիտ 7743 (բ), Հրատ. № 111

Պատվեր 1306, Տիրաժ 3000

Պետհրատի տպարան

Խմբ. Ա. Հախումյան, տեխ. խմբ. Մ. Եփրիկ:

սրբագրիչ՝ Լ. Արսվյան

Հյուսիսային Կովկասի գյուղատնտեսական շրջանների կուսկադմակերպությունների գուման դասերը քաղաքական և դատադատական անազին նշանակութուն ունեն։ Հյուսիսային Կովկասում կատարվող գուման հիման վրա կարելի չէ անել վորոշ յեղրակացություններ կուսակցության բոլոր անդամների և թեկնածուների գուման մեթոդների և լեզանակների վերաբերմամբ, իսկ գումանը մենք ձեռնարկելու յենք առաջիկայում։ Համկոմկուսի (բ) Կենտկոմի դեկտեմբերի 10-ի վորոշման հիման վրա։

Զուման յեղրակացություններն առաջմ վերաբերում են յերկրի գյուղական կադմակերպությունների մի չորբորդ մասին միայն, իսկ յեղած թվական տվյալները վերաբերում են լոկ ստուգվածների մի փոքր մասին։ Այնուամենայնիվ այդ տվյալները շատ բնորոշ են գնահատելու համար Հյուսիսային Կովկասի գյուղատնտեսական շրջանների կուսկադմակերպությունների աշխատանքը։

Մեր բեցած տվյալներում պարզաբանվում են զրոման հիմնական հարցերը, ինչպես նրանք ներկայացվում են ըստ Կենտկոմի և ԿՎՀ-ի հանձնաժողովի նյութերի, վորը դեկավարում եր գուման ընթացքը Հյուսիսային Կովկասում։ Նախ և առաջ գտումը ցույց և տալիս մեզ, թե ինչպիսի կոմունիստների հետ հարկ յեղավ գործ ունենալ գյուղում, ինչ դեմք ունեն կուսակցությունից վտարվածները։ Յերկրորդ, գտումը

ցույց տվեց, թե ինչ մեքոդների լեն դիմել մեզ խորթ
և թշնամական տարրերը կուսակցութեան շարքերի մեջ
մուտք գործելու համար: Յերրորդ, զատմը ցույց տվեց,
թե օջառային կազմակերպություններն ինչպես են դե-
կավարում բջիջները և ճանաչում են արդյոք ստորին
գյուղական ակտիվը: Վերջապես մենք ուզում ենք հա-
ղորդել զտման առաջին քաղերի փորձը, ցույց տալ
այն արգելքները և թեքությունները, վորին հանդի-
պում ենք զտման ընթացքում, և դնել այն հարցը,
թե կուսակցական կազմակերպությունները փոշափով են
հաօվի առնում զսման ամբողջ կառավարությունը յիլ նա-
նակությունը, ամբացնում նրա արդյունքները:

Այժմ Հյուսիսային Կովկասում զտումը կատարվում
է Կուբանի 17 դշուղատնտեսական շրջաններում: Աշ-
խատում են 56 ստուգիչ հանձնաժողովներ, վորոնց
մասնակցում են 168 ընկերներ, սրանց մոտ կեսը՝ կու-
սակցութեան անդամներ, արտադրական բանվորներ են:

Կուբանի այդ 17 շրջանների բջիջներում արդեն
ստուգված է 1276 կոմունիստ, այս թվում 613 թեկ-
նածու: Հեռացված է 396 հողի, կամ բոլոր ստուգ-
ված կոմունիստների ընդհանուր թվի 30,8 տոկոսը:
Առանձին-առանձին ըստ բջիջների հեռացված են — կու-
տնտեսություններում 768 հողույց 253, ՄՏԿ մեջ 146
հողույց 26, խորհրդատեսություններում 52-ից 9, Ըստ
կուսատափի հեռացվածների հիմնական մասսան կազ-
մում են կուսակցութեան անդամները 1930 — 1931 թվից
և թեկնածուները:

Կուսակցութիւնն ից վտարված «ազատիվիստներէ» մեջ
 դառալի թիւը են կազմում նրանք, վերոնք միացել ելին
 կուլակցութեան հետ կամ թե ուղղակի պատկանում են
 մեզ թշնամի բանակին: Արմավիրի շրջանում նույնիսկ
 շրջանաւորն պատասխանատու աշխատանքում գտնվեց
 նախկին սպիտակների մի ամբողջ ծաղկալիւնը: Շրջ.
 ՎՀ—ԲԳՏ փոխնախագահ Ստարշինովը յեղել և հին բա-
 նակի սպա, իբրև կամավոր ծառայել և Բուլակ-Բալա-
 խովիչի շոկատում վերադառնալու ևս: Գերի յե
 մնացել Լեհաստանում, հետո ծառայել և Պետլյուբայի
 մոտ, ալեուհետև անցել և կարմիրների կողմը: Նախկին
 սպիտակ-գլխազինականները մուտք ելին գործել նույն-
 իսկ կուսակցութեան շրջկոմի մեջ: Շրջկոմի անդամ
 Բուլդիրը ծառայելիս և լեզել Կալչակի մոտ, մասնակ-
 ցել և կարմիր բանակի դեմ մղված կռիւներին: Քաղ-
 կոմտնտեսութեան վարիչ՝ կուսակցութեան անդամ Կու-
 տինը խոշոր նաւատերի վերդի լեւ 1917 թ. ամառեւ
 և խորունժիների (կազակ սպա) դադողը դեման Սկո-
 բոպադսիւ մոտ, լեզել և գալուսականների շոկատում:
 Հետո ընկել և պարտիզանական մի շոկատ և այնտե-
 դից Կարմիր բանակի շարքերը: Մասնակցել և խոր-
 նըրդային իշխանութեան դեմ կազմակերպված դավա-
 դրութեան, անցել և սպիտակների կողմը, ծառայել և
 սպայական դնդերում: Սպիտակների ջախջախումից հե-
 տո մնացել և Կրասնոդարում և առձնատուր և լեզել
 վերադառնալու շարքային դինվոր: Նույն 1920 թ. մտել և
 կուսակցութեան մեջ, թաղցնելով իր անցյալը:

Կուրդանենսկի շրջանում գտնուող մերկացրեց Պետ-
 րոպովիովսկի կուսկոմի քարտուղար Դաւթատովին
 (կուսակցութեան անդամ 1926 թվից, շրջկոմի անդամ):

կուսակցութեան մեջ մտնելիս նա թաղցրել է, վոր աղյուսի գործարանատիրոջ վորդիչն: Քայքայել է կուստետեսութեան բջիջները: Ծածկել է աչքակապութունը, մասնավորապէս «Վասխող տոնցա» կոլտնտեսութեան մեջ, վոր ապրիւնի կերպով ստացել է 14 հազար ռուբ. ապահովագրական դրամ իրր թե ամբողջապէս փչացած աշնանացանի համար: Յեղ պատահական չե, վոր ստանիցալում տապալել է հացամթերումների պլանը, իսկ ցանքը կատարված է միայն կիսով չափ:

Զտման հանձնաժողովները հայտաբերեցին կուսակցական շարքերի մեջ խճողում խորթ տարրերով և ուղորտունիստներով կոլտնտեսական և այլ դուշական բջիջներում:

Կրասնոդարի շրջանի Մարջանակայա ստանիցայի խորհրդի նախագահ Գոնդարը լեղել է սպիտակ բանդաների ակտիվ մասնակից 1918—1920 թ. թ., կուսակցութեան մեջ է մտել վորպէս թեկնածու 1931 թ.: Աշխատելով դյուդխորհրդում, նա ոժանդակել է կուլակային սարսափին և կոլտնտեսութունների քայքայմանը, թույլ է տվել, վոր սատկեն 400 ձի: Մինչև ձմեռը հավաքված չի յեղել լեզիպատեցւորների ցանքերի կեսը:

«Կրասնի կուլանեց» (Նեղամայնվակայա ստանիցա) կոլտնտեսութեան բջիջի ղեկավարութիւնը գտնվում էր կուլակային, քնասարարական տարրերի ձեռքում: Վարչութեան անդամները՝ բջիջի քարտուղար Կեդոյի, դիւստիտութեամբ՝ իրենց աշխատանքում անց եյին կացնում կուլակային դիմ: Բրիգադիրներ, պահասապետներ են նշանակվել կուլակներ: Նրանց ղեկա-

վարութեամբ հափշտակված և լեղել լեզիզտացորենի բերքի մոտ կեսը:

Նոյնոռաժեհետվենակայա ստանիցայի բջիշում կուտակցութեան անդամ Պալլենկոն, նախկին կուլակ, վորը զավթել և կարմիր բանակի նահանջելուց հետո կուրանում մնացած կարմիր-բանակայիները ընթացիկների դուլքը, կարողացել և դռնալ վարչութեան անդամ և «կրասնի բայեց» կոլտնտեսութեան բանջարանոցի վարիչ: Նա իրեն ոգնականներ եր վերցրել բացառապես նախկին կուլակներից և առևտրականներից:

Շատ կուսակազմակերպութեաններ չեն կարողացել հակադրել կուլակային տարրերի դիմադրութեանը և կուլակային ազգեցութեանը կոլտնտեսականների առաջավոր մասի հասարակական կարծիքի կազմակերպված սեփը: Դա հեշտացրել և կուլակութեան քայքայիչ աշխատանքը:

Դրա համար ել պատահական չի, վոր գլուղական կոմունիստների վորոշ մասը հեռացված և կուսակցութեանից հացի գողութեանը ու վատնմանը աջակցելու կամ անտարբեր վերաբերմունք ունենալու համար:

Պալլոմսկի շրջանի Ումանսկայա սա. կարչ Մարքսի անվան կոմունայի բջիշի քարտուղար Ուստատին՝ բջիշի բյուրոյի և շարքային կոմունիստների լուռ համաձայնութեամբ՝ կատարել և հացի մաստապական վատնում: Այստեղ բացեիբաց բոլոր կոմունիստների աչքի առաջ հացը ծախում էին հենց դաշտում, ջրաղացում կամ տոնում եյին Ումանի շուկան:

Նոստրալիանական ստանիցայում բջիջի քար-տուղարը, միաժամանակ «կրասնի բայց» կոլտնտե-սուծյան տնտեսավարը՝ Ալկասովը, կուսակցության անդամ 1930 թվից, գիտակցաբար խառնել և հացի հաշվառումը մինչև այն աստիճան, վոր չեր կարելի ստուգել, թե ինչ քանակությամբ հաց ե յեկել ամ-բարները, ում ե հաց տրվել։ Չնայած վոր կոլտնտե-սականները մի քանի անգամ դիմել են նրան, հայտ-նելով, թե պահեստապահները գողանում են հացը, Ալկասովը ծածկել ե այդ խախտառակութունները։

Մարինսկայա ստանիցայի կոլտնտեսության նա-խագահ Շելեխովը, կուսակցության անդամ 1926 թ., հանցավոր անվտանգության ե հայտարարել կոլտն-տեսության ղեկավարման գործում։ Կալսելիս ցորենի կեսը դնացել ե դարձանի հետ։

Զաման ժամանակ հայտարարվեց, վոր կոմունիստ-ներից վոմանք ուղղակի դավաճանել են կուսակցու-թյանը, ինչպես և կոմունիստներից վոմանք անցել են կուսակցին դիրքերը ազդեցական կապերի պատճա-ռով։ Տարնովսկայա ստանիցայի բջիջում կար կուսակ-ցության մի անդամ՝ Նաումենկո, նախկին բատրակ։ Յեղել ե կարմիր բանակում։ Լավ կոլտնտեսական եր։ Սակայն իր տիրոջ՝ ձայնադուրկ կուսակի աղջկա հետ ամուսնանալուց հետո դարձավ ուղղակի կուսակցության ագենտ։ Լինելով կոլտնտեսության նախագահ, նա կարողացավ վերականգնել իր ամերոջ քաղաքացիա-կան իրավունքները, ընդունեց նրան կոլտնտեսության մեջ վորպես ձիապան։ Դրա հետևանքը չեղավ այն-վոր ձիերը սատկեցին։

Դեպի պարտակաւորութիւններն անփույթ լերա-
քերմունք ունենալու, պաշտոնական դիրքն ի նարը գործ
դնելու և այլ հանցանքների համար վտարված և 29
հոգի, ստորին աշխատանքից դասալիք լինելու համար՝
14 հոգի:

Կուսակցութիւնը լերկաթե կարգապահութիւն պա-
հանջ և դնում, պահանջում և լուրաքանչյուր կոմու-
նիստից ինքնադատաւորակութիւն: Հեռացվածների
բավական զգալի մասը կազմում են պասսիվ մարդիկ,
կուսդիսցիպլինա խախտողները, նրանք, վորոնք չեն
ցանկանում կատարել կուսակցական պարտականու-
թիւնները և զբաղվել ինքնակրթութեամբ, չունեն վոչ
մի կուսակցական ծանրաբեռնում:

Հատմը մի անգամ ևս ցուցց տվեց, թե ինչ բա-
ցառիկ նշանակութիւն ունի գյուղի յերիտասարդ կո-
մունիստների մեջ տարվող աշխատանքը: Նրանց ճնշող
մասը կուսակցութեան մեջ և մտել վերջին տարիներս:
Որինակ, ստուգվածների կեսը կազմում են թեկնա-
ծուները:

Փոխանակ դասաւորակելու յերիտասարդ կոմունիստ-
ների, ծանոթացնելու նրանց բալլընդի հիմունքնե-
րին, կուսակցութեան ծրագրին և սակարկելին, բջիջնե-
րը բոլորովին չեն զբաղվում նրանց հետ: Շատ կուսակազ-
մակներպութիւններ բարձրթողի չեն արել այս աշ-
խատանքը, մոռանալով իենինի ցուցումները, վորն
առաջարկում եր թեկնածուների վերաբերյալ «խստորեմ
կիբառել այնպիսի կանոններ, վորոնք իրոք ստաւր դարձ-
նեն լուրջ բնութայուն, յեվ վոչ թե դատարկ ձեղակաւու-
թյուն»:

Ահա թե ինչու կուսակցութիւնից վտարվածներէ մեջ մեծ թիւ են կազմում բացարձակապէս անգրագետ, կուսակցական կյանքով չհետաքրքրվող մարդիկ։ Մի շարք բլիշներում նույնիսկ հաշվի չեն առնվում, թե վորքանով կոմունիստները կատարում են կուսակցական և հասարակական տարրական պարտականութիւնները։

Կան փաստեր, յերբ թեկնածուները մեկ ու կես տարվա ընթացքում չեն յեղել կուսակցական ժողովներին և չեն վճարել անդամավճարները, և վոչ վոք ուշադրութիւն չի դարձրել դրա վրա, այնինչ այդ գմեռած հոգիները՝ նշանակված են յեղել բլիշի ցուցակում։

Ի՞նչ միջոցներով են ժուտք գործում կուսակցութեան մեջ կուլակային խորթ տարրերը։

Զտումը վկայում ե, վոր մի շարք բլիշներում ընկած են յեղել կուսկադմբ մեխանիկորեն ավելացնելու հետևից։ Կուսակցութեան մեջ ընդունելիս ընդունվողները չեն յենթարկվել մանրակրկիտ ստուգման։ Զի պարզվել ընդունվողների դասակարգային դեմքը, նրանց անցյալը։ Իսկ յերաւխավորութիւնը համարվել ե պարզապէս ձեակաւնութիւն։ Կուսակցական կադմակեբպութիւնները նկատի չին ունեցել այն հանգամանքը, վոր Հյուսիսային Կովկասի պայմաններում կուսակցական շարքերի խճողման վտանգ կա։

Սպիտակ բանդաների, ջախջախված կուլակութեան ամեն տեսակ բեկորները, պետապարատից զտվածներ, ոգտագործել են վորոշ կուսակցական կադմակեբպութեան

թլուհների և առանձին կոմունիստների դասակարգա-
ջին աշարջութլան թուլացումը:

Բացահայտ աջ ուղորտունիստների, ուղղակի և գի-
տակցաբար կուլակների ազդեցութլան տակ ընկած
մարդկանց հետ միասին գտումը հայտարերեց քաղա-
քականապես քիչ զարգացած կոմունիստների, վորոնք
իրենց անգրագիտութլան հետեանքով չեն կարողացել
դեմ կանգնել դասակարգային թշնամու դավերին:
Նրանք ձեռները թափելին տալիս, լերբ գտման հանձ-
նաժողովները մատնանշում ելին մերկացված կուլակ-
ներին, նախկին սպիտակ բանդիտներին, վորոնք
նրանց հանցանքով խցկվել ելին կուսակցութլան մեջ և
քայքայել կոլտնտեսութլուհը:

Թե ինչ հնարքների լին դիմում մեզ լորթ մարդիկ,
ձգտելով ընդունվել կուսակցութլան մեջ, այդ ցույց
կատ հետեւալ որինակը: Արմավիրի շրջանի Վազնե-
սենակալ ստանիցալում կուլակ Նիկիտինը նախ
խցկվեց «Սելակի պախար» կոմունայի մեջ վորպես
հաշվետարի աշակերտ, հետո իրեն ցույց տալով «ազ-
նիվ աշխատող», որինակելի պաշտոնյա, դարձավ հաշ-
վետար: Մի քանի ժամանակ անց նա դիմում և տա-
լիս բլիշին, վոր իրեն ընդունեն կուսակցութլան մեջ:
Մինչ այդ նա բարեկամութլուն և հասառտում Ստա-
լինի անվան հարեան կոլտնտեսութլան բլիշի քար-
տուղարի հետ, խմացնում և նրան և ստանում և յե-
քաշաավորութլուն: Յերկրորդ լերաշխավորութլունն
ստանալու համար կուլակը գնում և «Բուդյոննի» կու-
տնտեսութլան բլիշի քարտուղարի մոտ, այստեղ ել
կիրառում և նույն մեթոդը, ախինքն խմացնում և
բլիշի քարտուղարին և վարչութլան անդամներին:

Կուլակը հասնում է իր նպատակին. բլիշն ընդունում է նրան վորպես թեկնածու, և միայն դոման Ժամանակ նրան մերկացրին և վառեցին:

Կան նաև փաստեր, չերբ կուսակցության մեջ խըցկըված խորթ մարդիկ հետո համախմբել են իրենց շուրջը ամեն տեսակ «նախկինների», արտաքսված կուլակների ընտանիքի անդամների «բներ» և այլն: Այս տեսակետից ուշագրավ է «Պարեդա» կոլտնտեսության (Իվանովսկայա ստանիցա) բլիշի գործը: Այստեղ բլիշից գտված է 40 0/0-ը (52-ից 21-ը), այս թվում կոլտնտեսության և գյուղխորհրդի ամբողջ ղեկավարութունը: Կուլակային խմբավորման ներշնչողը յեղել է I աստիճանի դպրոցի ուսուցչուհի Լեվչինա-Կավալեվսկայան, կուսակցության անդամ 1928 թ.: Սա կուսակցության մեջ մտնելիս թագցրել է, վոր ինքը խոշոր անտառարդյունաբերողի աղջիկ է: Այս «ընտանիքի» բոլոր ազգականներն սպիտակ սպաներ են յեղել և պառօնիչ ջոկատների մասնակիցներ: Լեվչինայի յեղբայրը նույն ճանապարհով մուտք է գործել կոմյերիտիության և կոլտնտեսության մեջ: Նա դարձել էր կոմյերիտական բլիշի քարտուղար, ընդունվել կուսակցության թեկնածու և 1932 թ. հաստատվել կուսակցության անդամ: Լեվչինների աջակցությամբ թունդ կուլակային տարրերը թափանցում ելին վոչ միայն կոլտնտեսության, այլև կուսակցական ու կոմյերիտական բլիշի մեջ: Այս մարդիկ կադակերպել ելին իրենց սեփական, կուլակային «ակտիվը». Լեվչինան ԲԳՏ աջակցող խմբի ղեկավարն էր, ընթացք չի տալիս ազնիվ կոլտնտեսականների դիմումներին, հովանավորելով կուլակներին: Կոմյերիտական բլիշի քար-

տուգարը հացամթերումներին աջակցող խմբեր եր
ստեղծում կուլակներին դաժակներից, նրանց առաջ եր
քաշում աշխատանքի մեջ դորպես ճակտիվիստներու
Պարզ ե, թե ինչ «աջակցություն» եյին ցույց տալիս
այդ մարդիկ հացամթերումներին:

Այնիվ կոլտնտեսականներին և կուսակցության
լերիտասարդ անդամներից և թեկնածուներից շատերին
հետ եյին քշում:

Այսպես կուլակային շական տնորինում եք կոլ-
տնտեսության ամբողջ կյանքը, քալքալում եր կոլ-
տնտեսային արտադրությունը, կազմակերպում եր
հացամթերումների սարքառած և այլն: Իսկ ստանիցայի
(գյուղի) կուսակցական և խորհրդային որդանները
մատր մատին չեյին խմում:

Կոլտնտեսային շինաբարության կուսակցական դե-
կադարության խնդիրն ե, ի միջի ալլոց, ոգնել կոլտնտե-
սականների առաջավոր, ամենահեղափոխական մասին,
վոր ազատագրվել և մասնավոր սեփականատիրական
սովորություններից, պալքարելու հանուն կոլտնտե-
սությունների, հանուն աշխատանքային ամուր կար-
գապահության, հանուն սոցիալիստական սեփականու-
թյան պահպանման, պալքարելու ընդդմ կուլակի,
լորի, գոգողի և գողի, և հենվելով կոլտնտեսակա-
նների ալլ առաջավոր մասի վրա, առաջնորդել կոլտըն-
տեսական ամբողջ մասսան:

Այնինչ գտումը ցույց ե տալիս, վոր մի շարք դեպ-
քերում շրջանային կուսկազմակերպությունները չեն

սովորել ղեկավարել կոլտնտեսություններ և խորհարդ-
 տեսությունների տնտեսությունը, չեն սովորել բալլ-
 շիկորեն դաստիարակել կոլտնտեսականներին, իսկ
 հաճախ նրանց ղեկավարությունը լեղել է ձեռական,
 նրանք ծանոթ չեն լեղել իրենց գյուղական կադրերին
 Այս հաստատվում է բազմաթիվ փաստերով: Պալ-
 լովսկի շրջանի Ումանսկայա ստանիցայում Բուդյոն-
 նու անվան կոլտնտեսությունը վերջացնում էր հա-
 ցամթերումները, պլանը կատարելով 90⁰/₁₀-ով: Այդ
 ժամանակ յեգիպտացորենի արտում մկենը լերևացին:
 Յեգիպտացորենը փրկելու համար կոլտնտեսության
 վարչությունը մարդիկ հանեց դաշտը յեգիպտացորենը
 քաղելու համար: Այդ պատճառով ժամանակավորապես
 պակասեց հացի փոխադրությունը: Շրջկոմի կազմաթ-
 նի վարիչը և շրջգործկոմի նախագահը մեկնում են
 այդ կոլտնտեսությունը և առանց գործը քննելու ձեռ-
 բակալում են կոլտնտեսության նախագահին և ստա-
 նիցայի խորհրդի նախագահին, դատի յեն հանձնում
 նրանց՝ հացը պետությունից թագցնելու և հացամթե-
 րումներին դիմադրելու մեղադրությամբ: Այսպիսով
 նրանք փնաս հասցրին ալն կոլտնտեսությանը, վորը
 ամենքից լավ էր կատարել պետական առաջադրանքնե-
 րը: Իսկ ստանիցայի մյուս կոլտնտեսությունները, վո-
 րոնք իսկապես սաբոտաժի ելին լենթարկել հացի
 հանձնումը և վատնել ելին հացը (ՄՊԳՎ անվան «Ջեռ-
 վոնոյե պոլե», «Կամպոլկ», «Կամինտերն» և այլն) միա-
 ցին անձեռնմխելի:

Դեռ ավելին: Շատ ղեկավարներ նույնիսկ չգիտե-
 լին իրենց գյուղական բլիշների թիվը: Պալովսկի
 շրջկոմը չկարողացավ ճիշտ կերպով ասել, թե քանի

կոմունիստ կա ստանիցայում, չեբբ զտման հանձնա-
ժողովը հաջող տվեց նրան։ Պարզվեց, վոր 170-ի փո-
խարեն իրականում կա 200 կոմունիստ։ Միաժա-
մանակ հանձնաժողովին ներկայացրին արևալիսինների
հաշվառման քարտեր, վորոնք կազմակերպությունից
դուրս են մնացել 2—3 տարի առաջ։

Զուտմը միաժամանակ հայտաբերեց, վոր կոլ-
տնտեսային բջիջներից վոմանց կազմակերպական կա-
ռուցվածքը սխալ է։ Ըստ ելության շատ ստանիցա-
ներում չկան կոլտնտեսային բջիջներ։ Տիխոբեցկի
բջիջանի նեղամայակակա ստանիցայի կոլտնտեսային
բջիջում 13 հոգուց միայն յերկուսը կոլտնտեսական
են, մնացածները կցվածներ են։ Կրասնոդարի քրջանի
Դինսկայա ստանիցայում կոլտնտեսային բջիջների ան-
դամների հիմնական մասան կաղծում են կոլտնտեսու-
թյան հետ վոչ մի կապ չունեցող կցվածները։ «Փակել
ռեվոլյուցիի» կոլտնտեսության բջիջում Թ կոմու-
նիստներից միայն մեկը կոլտնտեսական է։ Կոլտնտե-
սային բջիջների քարտուղարները մեծ մասամբ քա-
ղաքականապես և կուլտուրապես անպատրաստ են։
Քարտուղար են ընտրվել մարդիկ՝ առանց վորևե ստուգ-
ման, պատահականորեն։ Կոբենովսկի քրջանի Պլաս-
տունովսկայա ստանիցայում չեբկու գեպքում բջիջի
քարտուղարները չեղել են կուլակցության թեկնա-
ծուներ։

Ստորին գեկավար կուլակցական տկտվի խնդ-
ման դատարը նույնպես վկայում է, վոր քրջանային
կոմիսսիոները ծանոթ չեն չեղել գլուղի իրական գիտ-
թյան հետ և չեն կազմակերպել տնտես կազմակերպ-

Խոսելով զտման մի քանի արդյունքների մասին, մենք գլխավոր շեշտը դրինք գյուղական կուսակազմակերպությունների դրության և նրանց ղեկավարման բացասական կողմերը լուսաբանելու վրա: Սակայն այդ չի նշանակում, վոր բերված փաստերը տիպիկ են Հյուսիսային Կովկասի բոլոր գյուղական բջիջների համար: Դրա համար ել միանգամայն սխալ կլիներ կարծել, թե Հյուսիսային Կովկասում չկան լավ, որինակելի գյուղական բջիջներ և գյուղական տոկոճ կոմունիստներ: Բերենք լավագույն բջիջների և կոմունիստների աշխատանքի միայն մի քանի որինակ:

Տիխորեցկի շրջանի Իրկլիկսկայա ստանիցայի կոմունայի բջիջը կարողացել է լավ ձևով կազմակերպել մասսայական աշխատանքները: Կոմունան միահամուռ կերպով ժամանակին կատարում է իր պարտավորությունները պետության հանդեպ, հացամթերումների պլանը գերակատարված է մի քանի քառակուսի: Յերկուսերեք տարվա մեջ կոմունան դարձել է խոշոր, որինակելի տնտեսություն:

Կաբենովսկայա շրջանի Պլաստունովսկայա ստանիցայում «Պարեզա» կոլտնտեսության բջիջն իր շուրջը համախմբել է ամուր կոլտնտեսական ախտիվ, ճիշտ եղասավորել կուսակցական ուժերը: Կոլտնտեսությունը հաջողությամբ կատարել է ցանքը և հացամթերումներն ըստ հանրապետական պլանի, գտնվելով հավասար պայմաններում մյուս կոլտնտեսությունների հետ:

Զտումը հայտաբերեց նաև ազնիվ և կուսակցությանը նվիրված շատ կոմունիստների, վորոնք բարեխղճորեն աշխատում են կոլտնտեսային արտադրության մեջ: 17 ստանիցաներում կուսակցության միջ

Թողնված 312 կոլտնտեսականներից 264-ը վոչ մի կուլտուրա չստացան։ Նրանք իրոք հանդիսանում են առաջավոր մասը գյուղում, սակայն նրանց աճումը միշարք բջիջներում արդելակվել է անճիշտ դեկավարումով, նրանց ուժերն ուղտադործելու անկարողությամբ։

ԱՆՈՒՄ

Հյուսիսային Կովկասի գյուղական կազմակերպությունների դոման հայտաբերած փաստերն ի մի ամփոփելով, մենք պետք է ասենք, վոր նրանք ցուցնում են տալիս, վոր շրջանային կոմիտեները և վերահսկիչ հանձնաժողովները միշարք դեպքերում հանդես չեն յնկել վորպես կոլտնտեսությունների և խորհրտեսությունների կշանքի դեկավարներ։ Նրանցից վոմանք իրենց աշխատանքներում թույլ են տվել աջ-ուսորտունիստական սխալներ, իսկ ՇԿ-ից և ՇՎՀ-ից շատերը չդիտելին, թե ակտիվ ինչ կադրեր են աշխատում գյուղում, չեն հսկել նրանց։ Հաճախ Հյուսիսային Կովկասի կուլտակցական կազմակերպությունները և առանձնապես վերահսկիչ որգանները նախքան գտումը ձեռք չեն առել իսկական բայլեիկյան միջոցներ մեկացնելու համար կուլտակցական շարքերը մուտք գործած՝ կոմունիզմի գործին խորթ մարդկանց, գըրպանում կուլտոմս ունեցող կուլակային ագիտատորներին, նրանց, վորոնք տեղերում գործում են մեր դեմ։ Թուլացրել են հեղափոխական աշալըջութունը դասակարգային թշնամու նկատմամբ և պայծար չեն մղել կոլտնտեսությունները թշնամական, խորթ տար-

ՀԱՅԿ ԴԴՏ. ՈՒՆ 8/11. 1937
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 2
ՀԱՅԿԻԱ

րեքից մաքրելու համար: Այդ պատճառով մի շարք
կոլտնտեսություններում դեկավարության մեջ գլու-
նը վեցին կուլակներ:

Զաման խնդիրն է նախ և առաջ մաքրել կուսակց-
ցությունը խորթ, այլասերված մարդկանցից, ինչպես
և նրանցից, վորոնք ընդունակ չեն վարել կուսակցու-
թյան գիծը, չգիտեն մեր կուսակցության քաղաքա-
կանության հիմունքները և չեն ուզում զբաղվել ինք-
նակրթությամբ:

Կարևոր է նույնպես, վոր զաման ընթացքում կուս-
որգաններն ուսումնասիրեն կուսակցական բլիշների
աշխատանքը և բարելավեն նրանց ամենօրյա դե-
կավարությունը, հայտաբերեն և վերացնեն կուսակցու-
թյան մեջ խորթ, թշնամի տարրերի թափանցման պատ-
ճառները և ապահովեն կուսակցական ուժերի ճիշտ
դասավորումը գործնական աշխատանքի մեջ: Այս ա-
մենը կհամախմբի կոլտնտեսական լայն մասսաները
կուսակցության շուրջը՝ կոլտնտեսությունների ամ-
բապնդման համար, ընդդեմ կուլակի, կուժեղացնի
բալլևիկյան ազդեցությունը կոլտնտեսություններում:

Այս խնդիրներն իրագործելու համար անհրաժեշտ է,
մեր կարծիքով, չեղնելով Հյուսիսային Կովկասում կա-
ռարված զաման առաջին փորձից, հատուկ ուշադրու-
թյուն դարձնել հետևյալ հանգամանքների վրա. առա-
ջին, զսման հանձնաժողովների մտնրադիկոս բնագու-
րյունը: Հանձնաժողովների անդամ պետք է ընտրել
կուսակցականորեն կալուն ընկերների, վորոնք լավ
պատրաստված են քաղաքականապես, վորոնք ստուգված

են, ունեն քաղաքական և դործնական աշխատանքի փորձառություն։ Միայն այս դեպքում նրանք կկարողանան ստուգել լուրաքանչլուր կոմունիստի քաղաքական մակարդակը և միևնույն ժամանակ ոգնել կուսակցության մեջ հետ մնացող կոմունիստներին և անկուսակցական ակտիվիստներին՝ լավ հիմքերի վրա ոգնելու դործնական աշխատանքը կոլտնտեսություններում։

Հայտարարել և մերկացնել մեր կուսակցության համար խորթ մարդկանց՝ ամենին հեշտ դործ չե։ Այդպահանջում ե բայլեկիկան կոփվածություն, կարողություն և կուսակցության փորձ։ Դասակարգալին թշնամին, մուտք դործելով կուսակցության մեջ, խորամանկ և ճարպիկ կերպով հարմարվում ե, ծածկում ե «ակտիվիստի» դիմակը, խցկվում ե կոլտնտեսությունների, խորհրդատեսությունների մեջ վորպես «տանու մարդ»։

Ամենափոքր անուշադրությունը զտման հանձնաժողովների ընտրության մեջ — յերբ ընտրվում են այնպիսի ընկերներ, վորոնք վոչ միշտ համապատասխանում են կուսակցության պահանջներին, քաղաքականապես լավ պատրաստված չեն, — ունենում ե այն հետևանքը, վոր հարկ ե լինում ուղղել և լրացնել հանձնաժողովի աշխատանքը։

Ձևաւն հաջող կատարւան յերկրորդ պայմանը, ինչպես ցույց ե տալիս Հյուսիսային Կովկասի փորձը, հանդիսանում ե այն, վոր նրան պեժ ե մասնակցեն ճեղական կուսակցական կազմակերպությունները յով Վ.Հ ուղանները։

Հյուսիսային Կովկասում զտման հանձնաժողովները նկատում ելին, վոր շրջկոմներից և ՇՎՀ-ից շատերը, նույնիսկ Բջիջների ղեկավարներ, չգիտեն, թե ովքեր են գլուղի կոմունիստները, ինչ աշխատանք են տանում գլուղական կազմակերպությունները: Շրջկոմները և ՇՎՀ հաճախ չեյին ճանաչում գլուղական ակտիվին, չեյին կարողանում ցույց տալ դրական և բացասական որինակներ Բջիջների աշխատանքից: Այդ պատճառով զտման հանձնաժողովները լեբրեմն իվիճակի չեյին արագորեն կողմորոշվել տեղական պայմաններում և հաճախ հանդիպում եյին «դավադիր լուռթյան», մանավանդ զտման սկզբում, կոմունիստների դժկամությանը՝ հայտաբերելու Բջիջների թերությունները և խոսելու իրար մասին:

Որինակ, Պլաստունովսկայա ստանիցայի Բջիջում շրջկոլտնտեսության նախկին նախագահ ընկ. Յարեվսկին հանդես գալով զտման նիստում՝ հպարտությամբ հայտարարեց, վոր շրջանը ցանքի ասպարեզում ըռնում ե լերրորդ տեղը լերկրում, վորի համար ստացել ե փոխանցիկ դբոշը: Ներկա լեղող կոմունիստներից վոչ մեկը չմերկացրեց Յարեվսկու աչքակապությունը: Իսկ հանձնաժողովը՝ հայտաբերեց, վոր շրջանը հացահատիկ ցանել ե միայն նորմալի կեսը ամեն մի հեկտարին, և շատ տեղերում մնացել են 10—30 հեկտար չցանված տարածություններ:

Յեւ այս կապակցությամբ պետք ե նշել Հյուսիսային Կովկասի յերկրային կոմիսեյի կողմից զտման հանձնաժողովներին ցույց տրված ոգևորյան դրական փորձը: Յերկրկումը զտման վայրերն եր ուղարկում կազմակուսիմբեր մարջսիզմ-լենինիզմի դասընթացների ունկնդիրներից: Խմբերը հանձնաժողովների հետ միա-

սին ուսումնասիրում ելին ըջիշներին և տռանձին կոմունիստների գործնական աշխատանքը, կուսակցական-քաղաքական դաստիարակությունը ըջիշներում, ակտիվի մեջ կատարվող աշխատանքը և այլն: Դրա շնորհիվ խմբերն ոգնեցին զտման հանձնաժողովներին չեքեան հանել ըջիշների թերությունները, դրանց մասին պատմել զտմանը նվերված կուսակցական ժողովներում, միաժամանակ ցույց տալ առաջավոր կոմունիստների լավագույն փորձը:

Ահա որինակներ խմբերի աշխատանքից: Կուսականների շրջանի Զամիկիսկայա ստանիցայում խումբը նախքան զտումը ժողովներ կազմակերպեց բրիգադներում և կոլտնտեսություններում, բացատրեց զտման խնդիրները, ուսումնասիրեց կուսակցական ուժերի դասավորությունն ըստ բրիգադների, կազմակերպեց զոդացված հացը վորոնոգ հատուկ բրիգադներ: Վադնեսինսկայա ստանիցայում խումբը վերականգնեց միտնդամայն անգործության մատնված կուսլուսավորության ցանցը, ընտրեց դպրոցների և խմբակների դեկավարներ, հրահանգեց նրանց, դպրոցական պարամունքներ կազմակերպեց հինգ կոլտնտեսություններում: Կազմակերպվեց 13 բրիգադ, վորոնց մասնակցում ելին 62 մարդ՝ զոդաքված: հացը զտնելու համար:

Կոմունիստների ստուգման ժամանակ չեքեաց, վոր չի կարելի հիմնվել կուսակցության շրջկոմում չեղած անկետային տվյալների վրա: Զտման հանձնաժողովներից շատերը գործ ունեցան այնպիսի փաստերի հետ, չերը զտված խորթ մարդկանց մեծամասնությունն անկետաներում թապցրել եր իր անցյալը: Զտման հանձնաժողովները մեծ դժվարությամբ միայն կարո-

դանում եյին հայտաբերել կեղծ կոմունիստի դեմքը, հենվելով խմբերի և նվիրված կոմունիստների աշխատանքի վրա:

Սխալ կլինի կարծել, թե մենակ կուսակցութեան շարքերի զտումով մենք կկարողանանք բարելավել ստուգված բլիջներին աշխատանքը: Անհրաժեշտ է իսկույն հետ դնել նոր մարդկանց, իսկ դրա համար պահանջվում է մեծ աշխատանք ակտիվ հայտաբերելու և յերբեմն նոր ակտիվ ստեղծելու համար, ինչպես այդ յեղով շատ անգամ Հյուսիսային Կովկասում: Յեւ այս դժվար ու անհրաժեշտ աշխատանքում մեծ ոգնու-թյուն ցույց տվին այդ խմբերը:

Հաճախ բլիջում հետ եյին քշում լավագույն, առաջավոր կուտնտեսականներին և բանվորներին, առաջ եյին քաշում նրանց: Խմբերը տեղերում ոգնում եյին հայտաբերելու աշխատողների ղեկերմներ զավածներին փոխարինելու համար: Բելոգլինսկու շրջանում շրջանային կուսակտիվից ստորին կուսաշխատանքի համար ջուկվեց 20 մարդ, խորհրդային, կուտնտեսական և կոպերատիվ աշխատանքի համար՝ 20 մարդ:

Հյուսիսային Կովկասի յերկրկոմն իր մոտ ստեղծեց նաև աշխատողների մի խումբ՝ տեղերն ուղարկելու համար՝ փոխադրինելու զտված, հեռացված, թույլ մարդկանց:

Զտման արդյունքներն այնքան ավելի նշանակալից կլինեն, վորքան ավելի մեծ ուղարկութուն կդառնանք մենք կադրեր պատրաստելու հարցերին՝ կուսակցութունից զտվածներին փոխարինելու և ստուգված կուսակազմակերպութունների աշխատանքը կանոնավորելու համար:

Վերևում ասվածներից լերեում ե, թե ինչ հսկա-
լական դեր պետք է կատարեն զաման մեջ և ինչ մեծ
ողնություն պարտավոր են ցույց տալ զաման հանձ-
նաժողովներին շրջկոմները և շրջ. վճ. Մինչդեռ շքըշ-
կոմների մեծամասնութունը, չնայած վերադաս ու-
ղանների ցուցումներին, անուշադիր կերպով են ընտ-
րում զաման հանձնաժողովի անդամ ընկերներին, չեն
վերացնում զաման հետևանքով հալտարեցված բացերը:
Սա սխալ վերաբերմունք է դեպի զսուսը, նրա նշա-
նակության թերադնահատում: Զսուսն ամբողջ կու-
սակցության գործն է: Շրջանային կազմակերպու-
թյունները զաման վրա պետք է նայեն վորպես իրենց
աշխատանքի, իրենց ղեկավարության ամենախոր
ստաւգման և ինքնաստուգման վրա, պետք է տեղնու-
տեղն ուսումնասիրեն հալտարեցված թերությունները,
վորպեսզի սովորեն բալլըխիյան ղեկավարության մե-
թոդները, կանկրեւ կերպով իմանան յուրաքանչյուր
շրջանի, յուրաքանչյուր կոլտնտեսության, խորհանա-
սության պահանջները, կարիքները և առանձնահատ-
կությունները:

Կուսակցական կոմիտեների խնդիրն է ամենաու-
շադիր կերպով զաման հանձնաժողովի անդամ ընտրել
այնպիսի ընկերների, վորոնք մաքրելով բջիջները կու-
սակցությանը խորթ, ալլասեցված տաքերից՝ միաժա-
մանակ կարողանան գործնական ոգնություն ցույց
տալ բջիջներին՝ կարգավորելու նրանց աշխատանքը
կոլտնտեսության, խորհանտեսության, ձեռնարկու-
թյան մեջ, բարելավելու կուսգաստիարակչական և
մասնաշաղկան աշխատանքը:

Հյուսիսային Կովկասի փորձը՝ զտման հանձնա-
ժողովներին և քիմիկներին ոգնելու համար խմբեր ու-
ղարկելու գծով, տեղերում աշխատողներին նոր կադրեր
հայտարարելու համար, ամենաթույլ կազմակերպու-
թյուններն ամրապնդելու նպատակով աշխատողների
ռեզերվ ստեղծելու փորձը պետք է վերջնեն և կիրա-
ռեն ըուր կուսակցական կոմիտեները: Պետք է հիշել,
վոր առանց նման ոգնություն ցույց տալու զտման
հանձնաժողովներին՝ կուսկոմիտեներն անկարող կլի-
նեն ամրացնել զտման արդյունքները, վորին պետք
է ընկերակցի կուսակցական աշխատանքի ուժեղացու-
մը, քիմիկների ղեկավարութեան բարելավումը, պլան-
ների և պետութեան հանդեպ յնդած պարտավորու-
թյունների կատարումը լիովին և ժամանակին:

Վերահսկիչ հանձնաժողովները զտման դասերից
պետք է տեսնեն իրենց աշխատանքի մեթոդների լուրջ-
տարությունները, վերահսկողութեան բացակայությու-
նը, ձևական մոտեցումը դեպի վերահսկողությունը,
կտրվածությունը մասսաներից: Պետք է գործի ըն-
թացքում վերակառուցեն իրենց աշխատանքը, կապեն
մասսաների հետ, ամրապնդեն իրենց մասսայական
կազմակերպությունները տեղերում:

Զտման հաջող կատարման կարելիութիւնը պայման է
սեղական մամուլի մասնակցութեամբ: Սակայն պետք է
հիշել, վոր տեղական թերթերն առայժմ թույլ են
մասնակցում զտմանը: Բավական է նահանգականի
հրապարակելով վտարվածների անունները, լուսաբա-
նելով հայտաբերված փաստերը: Մամուլի խնդիրն է
դրս հետ միասին ցույց տալ, թէ ինչպես պետք է

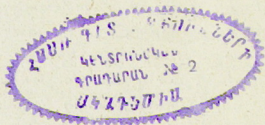
աշխատեն բջիջները, հայտաբերեն առանձին կոմունիստների աշխատանքի դրական փորձը, վերից պետք և որինսպ վերցնել:

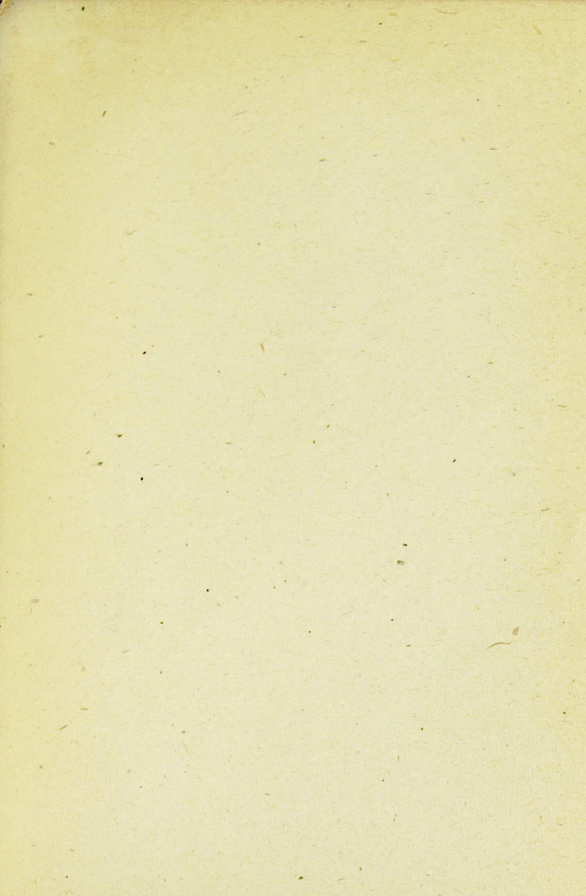
Հյուսիսային Կովկասում, չնայած նախկին կուսակցական դոմիններին, վորոնք սկսվում եյին դեկավար կազմի ստուգումից, գտումն սկսվեց ստորին կուսակազմակերպութլաններից: Այդ հնարավորութլուն տվեց գտման ընթացքում՝ բջիջները խորթ, վոչ-կոմունիստական տարրերից մաքրելու հետ միասին, պարզել շրջկոմների կողմից կոլտնտեսութլուններին և խորհտնտեսութլուններին ցույց տրված դեկավարութլան դրութլունը: Մենք գիտենք, վոր գտման ընթացքում կլինեն առանձին սխալներ, թերութլուններ, և մենք պարտավոր ենք շտկել դրանք, սակայն միաժամանակ մենք միշտ պետք և հիշենք, վոր մեր հիմնական խընդիրն և՛ ազատել կուսակցութլունը վոչ-կոմունիստական, յերերվող տարրերից, ամրապնդել կուսակցական դիսցիպլինան, բարձրացնել կուսկազմակերպութլունների և յուրաքանչյուր կոմունիստի մեծագույն պատասխանատվութլան դիտակցութլունը նրանց հանձնարարված գործի համար: Թող կուսակցական բջիջները քիչ լինեն թվով, բայց ավելի կայուն, ավելի անկեղծ և յիովին նվիրված կոմունիզմի գործին, լավ բանան իրենց խնդիրները:

Կուսակցական բոլոր կազմակերպութլունների խընդիրն և հաշվի առնել Հյուսիսային Կովկասում կատարված գտման առաջին դասերը: Զտուժը կուսակցական բոլոր կազմակերպութլունների, բոլոր կուսկոմիտեներին, առաջին հերթին լերկային (մարդային) և շրջանային կուսակցական օրգանների գործն և: Զտու-

մը հասնում ե իբ նպատակին միայն այն դեպքում,
յերբ նրա խնդիրները կյուրացվեն և ճիշտ կերպով
կիրադործվեն բոլոր կուսակցական կազմակերպու-
թյունների կողմից՝ իրենց առաջիկա մեծ և պատաս-
խանատու աշխատանքում:

Ամեն մի կոմունիստ պիտք ե դառնա իսկական
կազմակերպիչ, վոր առաջնորդում ե մասսաները, ար-
ժանավոր ներկայացուցիչ բանվոր դասակարգի ավան-
գարդի, արժանի՝ լենինյան կուսակցության անդամի
բարձր կոչման:

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0039659

(054)

Գիրք 20 Կ.

A $\frac{I}{4533}$

М. Шкирятов
К истке чпартии
Издательство ЦККП (6) А
Партиздат 1933 Әривань